

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

ÇAKIR ADA TURİZM GIDA YEM.TEM. İNŞAAT TAAH. İÇ VE DIŞ TİC. LİMİTED ŞİRKETİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2014/1408
Karar Tarihi : 5/7/2017

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Celal Mümtaz AKINCI
Muammer TOPAL

Raportör : Mehmet Sadık YAMLI

Başvurucu : Çakır Ada Turizm Gıda Yem. Tem. İnşaat Taah.
İç ve Dış Tic. Limited Şirketi

Temsilcisi : Ali ÇAKIR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tahliye işlemine karşı açılan iptal davasının incelenmeksizin reddedilmesi ve yargılamanın makul sürede bitirilmemesi nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 20/1/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü sunmuştur.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla elde edilen bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

9. Sinop Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü ile başvuru dışı S.D. (kiracı) arasında imzalanan kira sözleşmesiyle mülkiyeti Sinop İl Özel İdaresine ait Karakum Yüzgeç Tatil Köyü (Ada Otel unvanlı tesis) 1/6/1997 tarihinden itibaren on yıl süre ile S.D. tarafından kiralanmıştır.

10. İl Özel İdare Müdürlüğü ile S.D. arasında imzalanan kira sözleşmesi en son 30/5/2008 tarihine kadar uzatılmıştır.

11. Kiracı S.D., başvuru Şirketin temsilcisi ve %90 oranda hissedarı olan Ali Çakır ile anılan tesislerin vekil sıfatıyla işletilmesi hususunda anlaşmış ve en son 22/6/2007 tarihinde de adi sözleşme yapmıştır. Bu sözleşmeye göre anılan kira sözleşmesinin bitimine kadar kira sözleşmesinin bütün yükümlülükleri Ali Çakır tarafından yürütülecek ve İl Özel İdare Müdürlüğüne ait demirbaşlardan, resmi kurum ve kuruluşlar ile üçüncü şahıslara ait olan borç ve ilişkilerden Ali Çakır sorumlu olacaktır.

12. Sinop Vergi Dairesi, başvuru Şirket adına 29/8/2007 tarihi itibarıyla anılan tesisin işletilmesiyle ilgili işe başlama tutanağı tutmuştur.

13. Bu arada İl Özel İdaresi anılan tesisin satışına karar vermiş ve 21/5/2008 tarihinde gayrimenkul satış ihalesi yapılmıştır. İhaleyi Ü. Ltd. Şti. kazanmıştır.

14. S.D., İl Özel İdare Müdürlüğüne verdiği 26/6/2008 tarihli dilekçesiyle söz konusu tesisleri ve demirbaşları teslim etmek istediğini belirtmiş; aynı tarihli azilname ile Ali Çakır'ı vekillikten azletmiştir.

15. Satıldığından bahisle 1/7/2008 tarihli vali olurlu işlemle 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75. maddesi gereğince tesisin tahliyesine karar verilmiştir. Güvenlik güçleri de hazır bulundurulmuş 1/7/2008 tarihinde İl Özel İdaresine ait demirbaş eşya, 3/7/2008 tarihinde ise başvuru Şirkete ait olan eşya tesisten tahliye edilmiştir. Tahliye sırasında tutanak tutulmuş; tutanağı İl Özel İdaresi, Belediye, Emniyet yetkilileri ile S.D. imzalamış; başvuru Şirketin temsilcisi imzalamamıştır.

16. Başvuru Şirket tarafından tesisin satış ihalesinin hukuka aykırı olduğu ve buna dair açılmış başka bir iptal davasının bulunduğu, idarece herhangi bir yazılı bildirim yapılmadan 2886 sayılı Kanun hükümlerine aykırı şekilde zorla tahliye yapıldığı, tahliye için 2886 sayılı Kanun'da aranan koşulların gerçekleşmediği, tahliye sırasında oluşan zararın Sulh Hukuk Mahkemesince tespit edildiği belirtilerek ve tazminat davası açma hakkı saklı tutularak tahliye işleminin iptali istemiyle 26/8/2008 tarihinde dava açılmıştır. Dava dilekçesine, Şirket adına olan ve adres olarak söz konusu tatil köyünün gösterildiği vergi levhası da eklenmiştir.

17. Samsun 2. İdare Mahkemesi 30/10/2008 tarihli ve E.2008/910, K.2008/1160 sayılı kararıyla davayı ehliyet yönünden reddetmiştir. Kararın gerekçesinde özetle davacı Şirket tarafından Ada Otel unvanlı tesisten 3/7/2008 tarihinde tahliye edilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle dava açılmış ise de 3/7/2008 tarihinde davacı Şirket adına tesis edilmiş bir tahliye işleminin bulunmadığı, 3/7/2008 tarihinde tutulan tutanağın füzuli şağil olduğu belirtilen Ali Çakır hakkında tanzim edildiği, her ne kadar davacı Şirket adına Ali Çakır imzasıyla işbu dava açılmış ise de Ali Çakır'ın işbu davayı kendi adına değil Şirket müdürü sıfatıyla Şirketi temsilen açtığına anlaşıldığı, bu hâliyle dava dilekçesine ekli tahliye işleminin davacı Şirketin menfaatini etkileyici mahiyette olmaması nedeniyle subjektif ehliyet koşulunun gerçekleşmediği belirtilmiştir.

18. Başvuru Şirket tarafından karar temyiz edilmiştir. Temyiz dilekçesinde özetle Ada Otel unvanlı tesisin Şirket tarafından işletildiği, buna dair vergi dairesi kayıtlarının bulunduğu, tahliyenin de Şirkete yönelik olduğu, Ali Çakır'ın ise Şirketin müdürü ve %90 oranında hissedarı olarak tahliye anında orada bulunduğu,

Mahkemece tutanak esas alınarak tahliyenin Ali Çakır adına olduğu kabul edilmiş ise de söz konusu tutanakta Şirket yahut Ali Çakır adına imza bulunmadığı, idarece tek yanlı olarak tutulan tutanağın esas alınamayacağı ifade edilmiştir. Dilekçede ayrıca, tahliyenin otelin satılmış olmasına dayandığı oysa satış ihalesine karşı açılan davada ihalenin iptaline karar verildiği de belirtilerek buna ilişkin Mahkeme kararı da dilekçeye eklenmiştir.

19. Danıştay Onuncu Dairesi temyiz incelemesi neticesinde Hazineye ait taşınmaz malların gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine taşınmazın idarenin talebi üzerine mülki amirce on beş gün içinde tahliye edilerek idareye teslim edileceği ve mülki amirce tesis edilen işlemin idari davaya konu olabileceği ancak somut olayda davanın mülki amirce tesis edilen işlemin iptali istemiyle açılmadığı, bu işlemin gereği yapılarak taşınmazın tahliye edildiğine ilişkin 3/7/2008 tarihinde düzenlenen tutanağın iptali istemiyle davanın açıldığı oysa tutanağın idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmadığı gerekçeleriyle davanın reddi yönündeki ilk derece mahkemesi kararını sonucu itibarıyla onamıştır.

20. Başvurucu, karar düzeltme dilekçesinde hem zorla tahliye işlemine karşı dava açtığını hem de tesisin Şirket adına işletildiğinden menfaatinin ve dolayısıyla ehliyetinin bulunduğunu açıkça belirterek kararın düzeltilmesini istemiş ancak Danıştay Onuncu Dairesi, 2/10/2013 tarihli kararıyla 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinde yazılı nedenlerin bulunmadığı gerekçesiyle istemi reddetmiştir. Söz konusu karar başvurucuya 3/1/2014 tarihinde tebliğ edilmiştir.

21. Başvurucu 20/1/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

22. 2886 sayılı Kanun'un "Ecrimisil ve tahliye" kenar başlıklı 75. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazmalları[n] ... gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, füzuli şagilden ... ecrimisil istenir..."

İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek idareye teslim edilir."

23. 2577 sayılı Kanun'un "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" kenar başlıklı 2. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"İdari dava türleri şunlardır:

a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

..."

24. Aynı Kanun'un "İdari davaların açılması" kenar başlıklı 3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır.

2. Dilekçelerde;

a) Tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ve adresleri ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası,(3)

b) Davanın konu ve sebepleri ile dayandığı deliller,

c) Davaya konu olan idari işlemin yazılı bildirim tarihi,

...

Gösterilir."

25. Aynı Kanun'un "İptal ve tam yargı davaları" kenar başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

26. Aynı Kanun'un "Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması" kenar başlıklı 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir."

27. Aynı Kanun'un "Dilekçeler üzerine ilk inceleme" kenar başlıklı 14. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Dilekçeler, ...:

a) Görev ve yetki,

b) İdari merci tecavüzü,

c) Ehliyet,

d) İdari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olup olmadığı,

...

g) 3 ve 5 inci maddelere uygun olup olmadıkları, yönlerinden sırasıyla incelenir."

28. Aynı Kanun'un "İlk inceleme üzerine verilecek kararlar" kenar başlıklı 15. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Danıştay veya idare ve vergi mahkemelerince yukarıdaki maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hususlarda kanuna aykırılık görülürse, 14 üncü maddenin;

a) ...

b) 3/c, 3/d ve 3/e bentlerinde yazılı hallerde davanın reddine,

c)...

d) 3/g bendinde yazılı halde otuzgün içinde 3 ve 5 inci maddelere uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlanmak yahut (c) bendinde yazılı hallerde, ehliyetli olan şahsın avukat olmayan vekili tarafından dava açılmış ise otuzgün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçelerin reddine,

...

Karar verilir..”

29. Aynı Kanun’un “*Kararın bozulması*” kenar başlıklı 49. maddesi, şikâyete konu Danıştay kararının verildiği tarihte yürürlükte olan hâliyle şöyledir:

“1. Temyiz incelemesi sonunda Danıştay:

a) Görev ve yetki dışında bir işe bakılmış olması,

b) Hukuka aykırı karar verilmesi,

c) Usul hükümlerine uyulmamış olunması,

Sebeplerinden dolayı incelenen kararı bozar.

2. Temyiz incelenmesi sonunda karardaki maddi yanlışlıkların düzeltilmesi mümkün ise kararın düzeltilerek onanmasına karar verilir.

...”

V. İNCELEME VE GEREKÇE

30. Mahkemenin 5/7/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

31. Başvurucu Şirket tarafından; ilk derece mahkemesinin, tahliye tutanağının temsilci adına düzenlendiğinden bahisle Şirketin dava ehliyeti bulunmadığı, Danıştay Dairesinin ise tahliye sırasında tutulan tutanağa dava açılmayacağı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verildiği oysa otelin tüzel kişilik tarafından işletildiği ve tahliye edilenin de tüzel kişilik olduğu, dolayısıyla 2886 sayılı Kanun'a aykırı şekilde zorla yapılan tahliye işleminin iptali istemiyle Şirket adına dava açıldığı belirtilerek derece mahkemesi kararları nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye etkili erişim hakkının ihlal edildiği ileri sürülmüştür.

32. Bakanlık görüşünde; başvuru konusu olay bakımından yargı mercilerinin, uyuşmazlığın değerlendirilmesinde hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasında keyfi davrandığını gösteren herhangi bir emare bulunmadığı, başvuru Şirketin de böyle bir durumun varlığını gösteren somut bir delil gösteremediği, olayda davanın esasına girilmesine engel olan usule ilişkin eksikliklerden dolayı davanın reddedildiği, gerek ilk derece mahkemesinin gerekse Danıştayın 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca davanın reddi gerektiğini değerlendirdiği ve buna göre Danıştayın 2577 sayılı Kanun'un 49. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan düzelterek onama yetkisini kullandığı ifade edilmiştir.

33. Başvurucu Şirket tarafından Bakanlık görüşüne karşı verilen cevapta başvuru dilekçesindeki hususların yanı sıra derece mahkemelerinin usul kurallarının katı bir şekilde uygulaması sonucu mağdur edildiği zira dava konusunun anlaşılmaması

durumunda dilekçeye ret kararı verilebileceği hâlde kararın verilmeyerek davanın esasının incelenmesinin engellendiği, öte yandan tahliyeden doğrudan doğruya Şirket etkilendiğinden Şirket veya temsilcisi füzuli şağil kabul edilse dahi bu durumun davanın esasına girilmesine engel olmadığı belirtilmiştir.

B. Değerlendirme

34. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir..."

35. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir..."

36. Anılan Anayasa ve Kanun hükmüne göre Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için kamu gücü tarafından müdahale edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye'nin taraf olduğu Ek Protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (Onurhan Solmaz, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

37. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

38. Sözleşme'nin "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir..."

39. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Anayasa'da adil yargılanma hakkının kapsamı düzenlenmediğinden bu hakkın kapsam ve içeriğinin Sözleşme'nin "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesi çerçevesinde belirlenmesi gerekir (Güher Ergun ve diğerleri, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 38).

40. Sözleşme'nin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesinde adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin “*medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyumsuzluklar*”ın ve bir “*suç isnadı*”nın esasının karara bağlanması esnasında geçerli olduğu belirtilerek hakkın kapsamı bu konularla sınırlandırılmıştır. Bu ifadeden, hak arama hürriyetinin ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilmek için başvuruçunun ya medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili bir uyumsuzluğun tarafı olması ya da başvuruçuya yönelik bir suç isnadı hakkında karar verilmiş olması gerektiği anlaşılmaktadır (*Adnan Oktar*, B. No: 2012/917, 16/4/2013, § 21).

41. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarına göre Sözleşme, bir kişinin sahip olduğunu ileri sürebileceği tüm hak ve yükümlülükler bakımından adil yargılanma hakkını güvenceye almamaktadır. Sözleşme'nin 6. maddesi bir kimsenin “*medeni hak ve yükümlülükleri*”nin karara bağlanmasıyla ilgili bir yargılama usulünde uygulanır. Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının “*medeni*” meselelerde uygulanabilirliği için ilk olarak bir uyumsuzluğun bulunması gerekir. İkinci olarak uyumsuzluk, en azından savunulabilir bir şekilde iç hukukta tanınmış olduğu söylenebilecek “*haklar ve yükümlülükler*” ile ilgili olmalıdır. Üçüncü olarak uyumsuzluk konusu “*haklar ve yükümlülükler*”, Sözleşme'deki anlamıyla “*medeni*” olmalıdır. Son olarak adil yargılanma hakkının kapsamına alınması istenen usulün medeni hak ve yükümlülüğü karara bağlaması gerekir (*İsmail Taşpınar*, B. No: 2013/3912, 6/2/2014, § 21).

42. Bu uyumsuzluk, medeni (kişisel) bir hakkın varlığı, kapsamı ya da kullanılma şekillerine ilişkin gerçek ve ciddi bir uyumsuzluk olmalı; davanın sonucu da söz konusu hak için doğrudan belirleyici olmalıdır (*Vilho Eskelinen ve diğerleri/Finlandiya*, B. No: 63235/00, 19/4/2007, § 40).

43. Somut olayda mülkiyeti Sinop İl Özel İdaresine ait olan Ada Otel unvanlı tesis başvuru dışı S.D. tarafından kiralanmış; S.D., başvuru Şirketin büyük ortağı ve müdürü Ali Çakır'ı vekil olarak atamıştır. S.D., tahliye işlemi öncesi idareye başvurarak kiracılık ilişkisini sonlandırmış ve tesisin teslim alınmasını talep etmiş; aynı tarihte Ali Çakır'ı da vekillikten azletmiştir. İdare tarafından tahliye gerçekleştirilmiş ve bu sırada tutanak tutulmuştur.

44. Olayda başvuru Şirket tarafından tahliye konusu otelin işletildiği ileri sürülmekte ise de başvuru Şirketin gerek Sinop İl Özel İdaresi ile gerekse asıl kiracı S.D. ile yapılmış herhangi bir sözleşmesi bulunmamaktadır. Öte yandan asıl kiracı S.D. otelin sahibi olan Sinop İl Özel İdaresine başvurarak kiracılık ilişkisini sonlandırmış ve tesisin teslim alınmasını talep etmiştir. Bunun yanında başvuru Şirketçe tahliyeye karşı dava açıldığı ileri sürülmekle birlikte tahliye nedeniyle oluştuğu ileri sürülen zararının giderilmesi için yargısal yollara başvurulmadığı anlaşılmıştır.

45. Tüm bu hususlar birlikte dikkate alındığında başvuru Şirketin tahliye işlemine karşı dava açmakta medeni hak ve yükümlülükleri yönünden yeterince savunulabilir bir hakkının bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

46. Bu durumda başvurunun, Sözleşme'nin 6. maddesinde belirtildiği üzere medeni hak ve yükümlülük veya suç isnadı kapsamında değerlendirilemeyeceği; dolayısıyla adil yargılanma hakkı kapsamına girmediği anlaşılmaktadır.

47. Açıklanan nedenlerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Muammer TOPAL bu görüşe katılmamıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 5/7/2017 tarihinde Muammer TOPAL'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Başvuru Numarası : 2014/1408

Karar Tarihi : 5/7/2017

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru konusu olayda, İdare Mahkemesine sunulan dava dilekçesine ekli belgelerden tahliyeye konu otelin başvuru şirket tarafından işletildiği, tahliye tutanağında aslında başvuru Şirketin temsilcisi olan Ali Çakır'ın "fuzuli şağil" sıfatıyla bulunduğu, ancak tutanağı imzalamadığı, dolayısıyla tahliyenin şirket hakkında olup şirketin menfaatinin etkilediği anlaşılmaktadır. 2577 sayılı Kanun'un ikinci maddesinde iptal davalarının idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılabilmesi hükmüne bağlanmıştır (bkz. karar metni §§ 23-26). Nitekim Danıştay Dairesi de olayda başvuru Şirketin ehliyeti yönünden sorun görmemiştir. Dolayısıyla her ne kadar Sinop İl Özel İdaresi veya S.D. ile imzalanmış açık bir sözleşme bulunmamakta ise de söz konusu tesisi işlettiği ve bu nedenle tahliyeden menfaatinin etkilendiği açık olan (ve Danıştay Dairesi tarafından da menfaati olduğu kabul edilen) başvuru Şirketin tahliyeye karşı açtığı iptal davasının medeni hak kapsamında değerlendirilmesine engel bir durum bulunmamaktadır.

2. Diğer taraftan Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir.

3. Anayasa Mahkemesi içtihadına göre bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelen mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün temel unsurlarından biridir (Özkan Şen, B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52). Mahkemeye erişim hakkı, mutlak bir hak olmayıp bu hakkın sınırlandırılması mümkündür. Ancak mahkemeye erişim hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin gözetiminde bulundurulması gerekmektedir (Murat Kara ve diğerleri, B. No: 2014/6042, 9/3/2017, § 59).

4. Müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma (meşru amaç), ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Aksi takdirde yukarıda anılan müdahale Anayasa'nın 36. maddesini ihlal eder.

5. Başvurucu Şirketin, işlettiği otelden tahliye edilmesine ilişkin açılan davayı İlk Derece Mahkemesi, davanın Şirket adına değil de Şirketin temsilcisi Ali Çakır adına açılması gerektiği gerekçesiyle reddetmiş, temyiz incelemesi sırasında Danıştay Dairesi ise davanın tahliye sırasında tutulan tutanağa karşı açıldığı; oysa, tutanağa karşı dava açılmayacağı gerekçesiyle İlk Derece Mahkemesi kararını onamış ve karar bu şekilde kesinleşmiştir. Böylece tahliye karşı açtığı iptal davasının esasını incelemekten mahrum kalan başvurucu şirketin mahkemeye erişim hakkına müdahalede bulunulmuştur. Olayda müdahale oluşturan karar, nihai nitelikteki Danıştay Onuncu Dairesinin gerekçeli onama kararıdır. Dolayısıyla başvuruda incelenmesi gereken karar da Daire kararı ve gerekçesi olmalıdır.

6. Kanunilik ve meşru amaç kriterleri yönünden bir sorun bulunmayan Daire kararının ölçülülük ilkesine uygun olduğunu söylemek ise mümkün değildir. Zira gerek dava dilekçesinde gerekse temyiz dilekçesinde başvurucu Şirket tarafından açık bir şekilde; herhangi bir yazılı bildirimde bulunulmadan zorla gerçekleştirilen tahliye işleminin hukuka aykırı olduğu iddia edilerek tahliye işleminin iptaline karar verilmesinin istenildiği, Dairenin ise davayı, dava dilekçesinde tutanağın tarihinin belirtilmesinden ve tutanakta Ali Çakır'ın imzasının olmadığından bahsedilmesinden dolayı, tutanağa karşı açılmış gibi değerlendirerek sonuca vardığı anlaşılmaktadır.

7. Anayasa Mahkemesi bir temyiz incelemesi yapmamakla birlikte adil yargılanma hakkı çerçevesinde mahkemeye erişim hakkına yönelik sınırlamaların veya mevzuat yorumlamalarının dava açmak isteyen bir kişinin mahkemeye erişim hakkını imkânsız hâle getirmemesi veya aşırı derecede güçleştirmemesi gerekir. Bu yönden başvuruya konu olaya bakıldığında yukarıda belirtilen tespitler ışığında başvurucu Şirketin açıkça "tahliye işleminin" iptali istemiyle dava açtığı hâlde davanın tutanağa karşı açıldığı kabul edilerek incelenmeksizin reddedilmesinin, usul kurallarına ilişkin katı bir yorum sonucu ortaya çıktığı ve bu yorumla başvurucu Şirketin davasının esasının incelenmesi imkânının ortadan kaldırıldığı, dolayısıyla başvurucu Şirketin mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

8. Çoğunluk kararının gerekçesi, başvurucu şirketin gerek Sinop İl Özel İdaresi ile gerekse asıl kiracı S.D. ile yapılmış herhangi bir sözleşmenin bulunmadığına, ayrıca tahliye nedeniyle oluştuğu ileri sürülen zararın giderilmesi için yargısal yollara başvurulmadığına dayandırılmakta ise de, anılan hususlar davanın esası ile ilgili olup Danıştay Dairesinin, ilk inceleme konularından, tahliye tutanağının idari davaya konu olacak nitelikte kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmadığı yönündeki, mahkemeye erişim hakkını engelleyen gerekçesi ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

9. Açıklanan nedenlerle, başvurucu Şirketin Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği görüşüyle çoğunluk kararına katılmadım.